

MILLISE KÄNNUTAGA ON KINNI EESTI ANDMEÜHISKOND?

KONVERENTS “TEISTMOODI TULEVIK”

KARMEN TURK

TRINITY ADVOKAADIBÜROO

KARMEN TURK

PARTNER, VANDEADVOKAAT

- Partner, Üldnõu ja compliance tiimi juht
- IT-õiguse ainete “*Intellektuaalne omand infoühisonnas*” ja “*Põhiõigused internetis*” lektor, Tartu Ülikool
- Ekspert, EL HLEG “AI ja eetika” ning EN “andmete vaba liikumine ja väljendusvabadus internetis”
- 2016, 2020 Põhiseaduse Kommenteeritud väljaande, § 17 ja 45 kaasautor

ÕIGUS AVALIKULE TEABELE

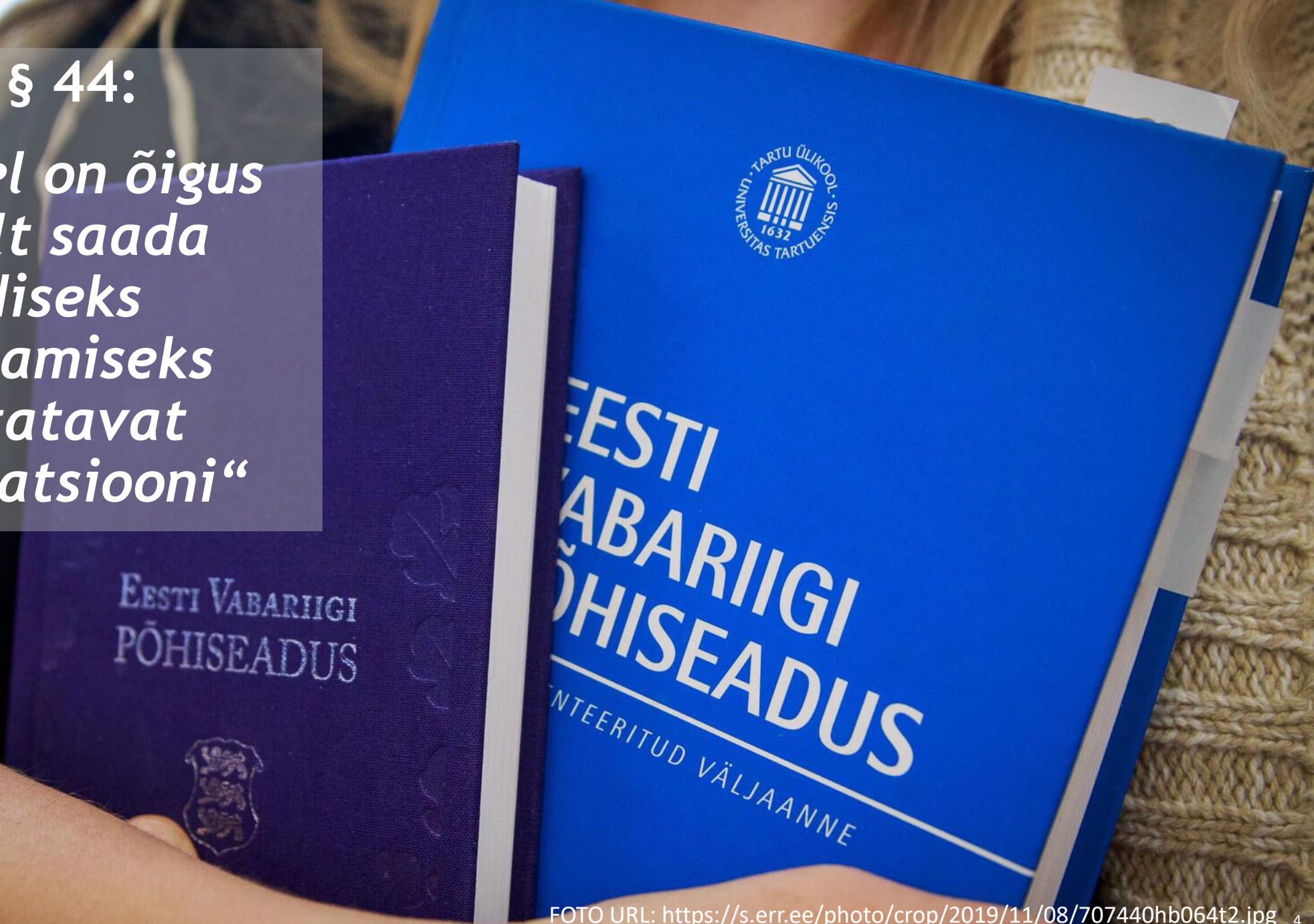
- Infovabaduse "võidukäik" pärast Ameerika infovabaduse seaduse vastuvõtmist, mille president L. S. Johnson allkirjastas 1966. aastal
- Euroopas:
 - 1979: Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee soovitus nr 854 (1979) "Avalikkuse juurdepääs valitsuse dokumentidele ja teabevabadus
 - 1.12.2020: Euroopa Nõukogu ametlikele dokumentidele juurdepääsu konventsioon

"[T]eabeõiguse kasutamine ametlikele dokumentidele: loob üldsusele informatsiooni allika; aitab üldsusel kujundada arvamust ühiskonna ja riigiasutuste olukorra kohta; edendab riigiasutuste terviklikkust, tõhusust, tulemuslikkust ja vastutust, aidates seega kinnitada nende legitiimsust."

PS § 44:

*„Igaühel on õigus
vabalt saada
üldiseks
kasutamiseks
levitatavat
informatsiooni“*

EESMÄRK

Läbipaistvus

Vastutus

Parem otsuste
tegemine

Üldsuse
arusaamine
otsuste tegemisest

Üldsuse osalemine

Usaldus riigi vastu

ESIMENE ELEMENT:

Teabele juurdepääsu
õigust tuleb mõista
kui ametlike
dokumentide
võimalikult
laiaulatuslikku
kättesaadavust.

ESIMENE ELEMENT: Teabele juurdepääsu õigust tuleb mõista kui ametlike dokumentide võimalikult laiaulatuslikku kättesaadavust.

- Piirangud: "demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ja proportsionaalsed eesmärgiga"
 - AvTS-i on muudetud kokku 39 korda, neist 15 korral on muudetud AvTS §-i 35 (piirangud)
 - Eriseadusi täiendatakse tihedamini piirangute täpsustamiseks

Riigikohus:

„Kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemist, siis AvTS § 38 lg-st 2 tulenevalt tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti. Eeltoodust tulenevalt ei ole õiguspärane keelduda teabenõude täitmisest ainuüksi motiivil, et teabenõudega seonduv dokument sisaldab muuhulgas delikaatseid või eraelulisi isikuandmeid“

TEINE ELEMENT:

Juurdepääsuõigus
ametlikule
teabele ei eelda
taotluse esitaja
õiguslikku huvi.

TEINE ELEMENT: Juurdepääsuõigus ametlikule teabele ei eelda taotluse esitaja õiguslikku huvi.

- Õiguslik huvi tuleb mängu siis, kui esineb alus andmete väljastamisest keelduda.
- Näiteks Tallinna Ringkonnakohus Europargi kohtuasjas:
„liiklusregistrist andmete saamise õiguslikuks aluseks saab olla ka õigustatud huvi (direktiivi artikkel 7(1)(f)).“

Tln Rng 3-17-321, 20.09.2017.

KOLMAS ELEMENT:

Teabe saamise
õigus ilma mis
tahes alusel
diskrimineerimata,
tasuta või väikese
tasu eest

KOLMAS ELEMENT:

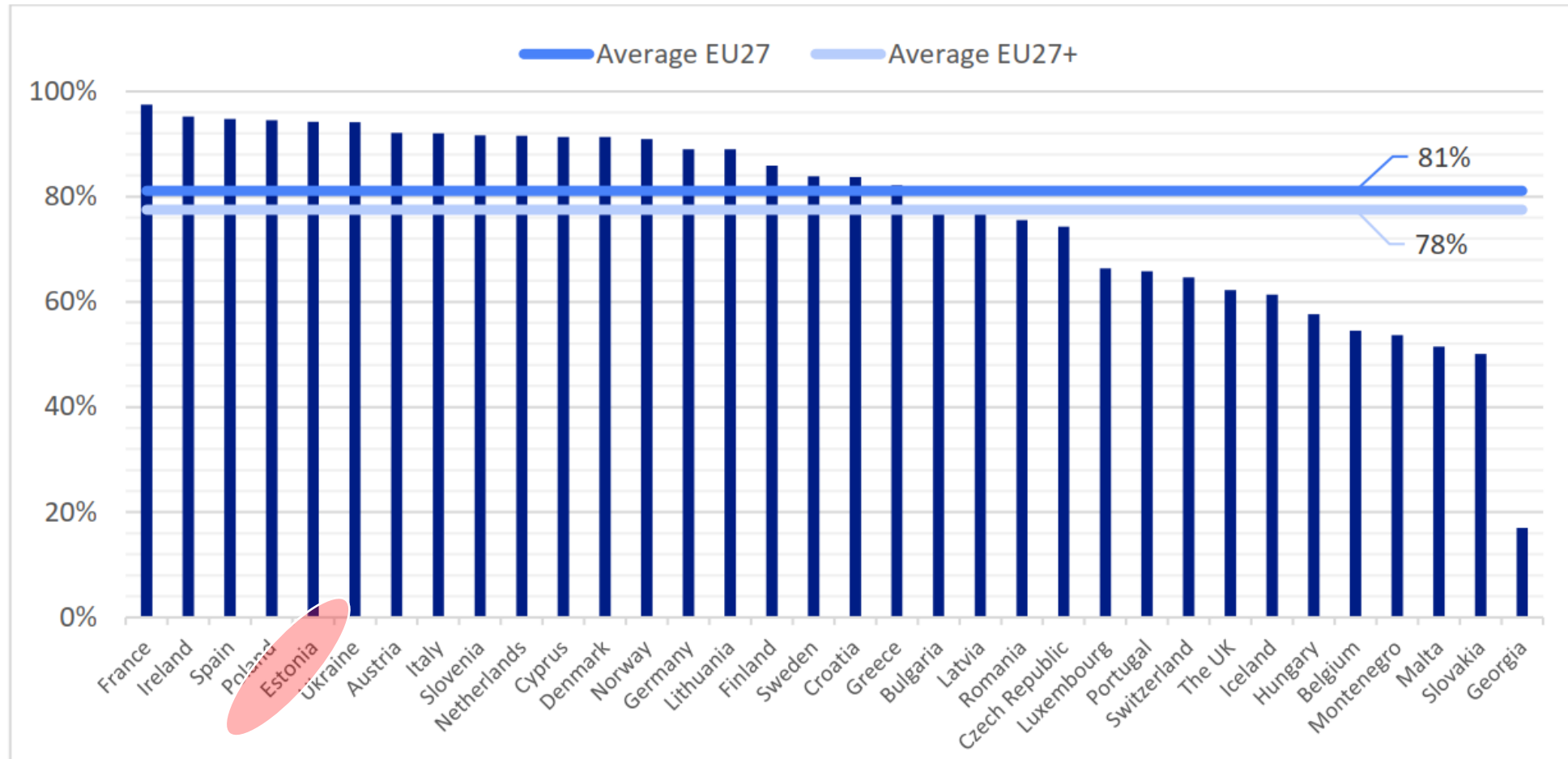
Teabe saamise õigus ilma mis tahes alusel diskrimineerimata, tasuta või väikese tasu eest

Riigikohus 14.06.2021, 3-17-62: avaliku huvi olemasolu ja haldus ja tsiviilkohtumenetluses:

„Kaebaja [ning varasemalt ka kohtud] on ekslikult leidnud, et erinevalt kriminaalmenetlusest ei ole tsiviil- ja halduskohtumenetluste vastu üldjuhul sellist huvi, mis õigustaks ajakirjanikule toimiku tutvustamist“

AGA, KAS JA KUS ON KÄND?

Joonis 2: 2021. aasta hindamise üldised avatud andmete küpsuse punktid

AGA, KAS JA KUS ON KÄND?

I: kui andmed on avaldatud siis „hambapastat enam tuubi ei pane“ ehk riski-ohu-kahju hirm

- Kahju andmete kuritarvitusest kolmandale isikule
- Julgeoleku olukord
- Ametniku vastutus
- Ajakirjandus

AGA, KAS JA KUS ON KÄND?

II: Andmekaitse
Inspeksiooni kahetine
ja skisofreeniliselt
konfliktne roll:

kaitsta isikuandmeid
ning edendada teabele
juurdepääsu?

AGA, KAS JA KUS ON KÄND?

III: Erinev teadmiste
tase, praktika igas
ametis, asutuses,
organisatsioonis

AGA, KAS JA KUS ON KÄND?

**IV: AvTS sõnastus
soodustab
juurdepääsu
piirangute
kergekäelist seadmist:**

AvTS-i on muudetud kokku 39 korda, neist 15 korda on muudetud AvTS §-i 35 - piirangud.

AGA, KAS JA KUS ON KÄND?

V: Kaitsemeetmete kergekäeline rakendamine

Robotilõks

Jätkamiseks on vaja lahendada robotilõks

Kuula ja sisesta

Vali t-särk

Kinnita

Avatud ühiskonna idee inseneri ja
arhitekti **Jeremy Bentham**:

„vaid avalikkus, mis on kõige
tugevam ja ulatuslikum avaliku
võimu üle teostatava järelevalve
süsteem kõigis selle vormides taga
kaitse võimu kuritarvitamise eest“

AITÄH!

TRINITY@TRINITY.EE

WWW.TRINITY.EE